

Szókimondók fóruma

Országsszerte ezekben a hetekben kezdődtek a falugyűlések: 1971 óta törvény kötelezi a tanácsokat, hogy ily módon is tájékoztassák a lakosságot a település eredményeiről, gondjairól, a fejlesztési elképzelésekről. Általában nemcsak az úgynevezett közös tanácsú községekben tartják meg a találkozókat — ahogy azt a törvény előírja —, hanem minden egyes faluban. A falugyűlések ugyanis, mint kiderült, vonzása, különleges légköre van; az emberek tudják, itt mindenki szót kaphat, ki-ki elmondhatja akár a falu első emberének címezve is, ami a lelket nyomja. Kár, hogy a szűkös terem, sok helyütt háttart szab a résztvevők számának. Az aprófalvas megyékből helyenként 50 százalékos megjelenést árulnak el a statisztikák.

Őszintén szólva kezdetben a tanácsi vezetők nem fogadták osztatlan lelkesedéssel az új fórumot, attól tartottak, hogy nehezen állják majd a próbát, ha a fejükre zúdul a panaszok, kérések, bírálatok áradata. Van ahol így is történt: ott ahol igyekeztek megkerülni a kényes témákat, a feszítő gondokat. Másuttal meg számokkal telezsúfolt végeláthatatlan beszámolókat tartott az elnök, úgy, hogy már bóbiskolni kezdtek a jelenlévők. A következő évben aztán itt is, ott is elmaradt a közönség.

Idővel mindenütt rájött, hogy ezeknek az eszmecseréknek akkor van — kölcsönösen — hasznuk, ha a lakosságot közvetlenül érintő érdeklődő ügyek kerülnek a középpontba. Ha a tanácselnök realisan tárja fel a helyzetet, ekkor nem a követelőző hang, a panaszárdat uralkodik el, hanem a közérdekű kérések, sőt javaslatok kerülnek előtérbe. A szókimondó, nyílt légkörben gyakran éppen a falugyűlésen mutatkozik meg a cselekedni akarás. Mert az emberek megértőek, ha alaposan és őszintén tájékoztatják őket, tudják, hogy szinte minden egyes forintnak előre megszabott helye van már a tervekben, főként a több anyagi erő igénylő beruházásoknak szabnak határt a lehetőségek.

Igy aztán gyakran emelkednek fel a karok, munkát, pénzt megszavazva a lakóhelyért. Elsősorban a környezeti szépítésben nyilvánul meg a tenni akarás, mert a legfontosabbakra még csak jut valahogy a közös pénztárcából, de játszótérre, parkra, sportpályá-

ra már nemigen. Ezért ajánlották fel segítségüket nemrégiben például a tiszszalkaiak és a kocsordiak, hogy a falubeli fiataloknak legyen klubhelyisége. Fehérgyarmaton sportpálya építésére, Nyírbátorban parkosításra „gyűjtöttek” társadalmi munkát.

És folytathatnánk a sort: Bács-Kiskun megyében például tavaly egyenként több mint ezer forint értékű munkát vállaltak a lakók, és az üzemi dolgozók (ők vezetik egyébként az országos listát), s igazolták, hogy sokszor a legszükségesebbekhez is a helybeliek adnak lendítőerőt. Törökszentmiklós példájánál így gyarapodott négy tanteremmel az egyik általános iskola. Tiszaújvárosban ötvenéves övoda épült, összefogással.

És említhetjük az egészen új példákat: Győr-Sopron és Komárom megyében — idén ők a legfrissebbek — szinte minden egyes falugyűlésen vállalkosok is elhangzottak. Tápon, Bányréten alapon a résztvevők sürgették a tanácsot, jelöljék ki arra alkalmas területet játszótérnek, ők majd elvégzik a továbbiakat. Nem akarjuk esetek tengerével untatni az olvasót, de ide kívánczik a tokodi esemény is: a nyolcezer lakost számoló, nagyjából három részre tagoló település népe valósággal kikövetelte, hogy mind a három helyen külön külön tartsanak falugyűlést. Mert a gondok sem egyformák: a bányászok lakta részén az avult kolóniaépüle-

tek felújítása, korszerűsítése a leggyakoribb téma, az üveggyári lakótelepen egyebek közt az elégtelen közvilágítást tették szóvá, az östelepuszban az iskola, az óvoda nőtte ki épületét. Am mindhárom helyütt a lakók maguk is részt vesznek környezetük javításában: eddig 350 ezer forintot tettek le az asztalra, óvodára, iskolára, s járdát, gyalogtérjüket, parkot építenek.

A falugyűlés persze a társadalmi munkára való mozgósításon túl sok egyébre is jó alkalom. Az emberek elmondják kéréseiket, javaslataikat, amit a tanács figyelembe vehet a település gyarapodását szolgáló új tervekben. A vélemények akkor is hasznos jelzések, ha megvalósításukra még jó ideig nincs anyagi lehetőség. De gyakran nem is annyira pénzre van szükség a bajok orvoslásához, mint emberséges szóra, türelemre.

A falugyűlésekre meghívják az ellátásban, a szolgáltatásokban közreműködő vállalatokat, szövetkezeteket: derüljön ki hol kevés az üzlet, hol hiányos a vásárlás, hol nem igazodik a nyitvatartás mondjuk a munkába járók szabadidejéhez. Így közvetlenül ismerjük meg, értesüljünk a közvéleményről.

A falugyűlések sokféle célt szolgáló jellege lehet a nyitja a vonzerőnek, a széles körű részvételnek is: a falu népe érzékelheti, közvetlenül beleszólása van a lakóhely dolgaiba.

Palkó Sándor

Gyermekintézmények

Ma már alapkövetelmény, hogy a településeken, városokban, falvakban gyermek- és ifjúsági intézmények hálózata segítse az új nemzedék nevelését. Moszkvában, a Központi Tudományos Kutató és Tervező Intézetben a bölcsődéktől a felsőoktatási intézményekig különböző variációkban készítenek terveket, mivel a Szovjetunió változatos klimatikus viszonyait megkövetelik, hogy az azonos nevelési célokat különböző módszerekkel érjék el.

A távoli északon zárt játszódvárokon töltik el idejüket egy részét a gyerekek, míg Közép-Ázsiában a tágas udvarok felett nagy fényűző tetőket alkalmaznak, és a nyitott lépcsőket, galériákat élénk zöld színekkel festik ki.

Egy mai modern csecsemőotthonban mintegy 5–600

gyereket helyeznek el. Ezeknek az otthonoknak a megtervezése is igen bonyolult mérnöki feladat, de a tervezőasztalokon már megtalálhatjuk a holnap óvodáját. A falak mozgathatók — így megnéz az épületek belső terének funkcionális kihasználási lehetősége.

HÁZASSÁG

Berikó Tibor János és Szabó Elizabeth, Szántó Lajos Zoltán és Filák Mária, Terézia, Kenez György és Kovács Erzsébet Julianna, Csamangó János Ferenc és Török Éva Katalin, Békési József és József Aranka Ilona, Butács Béla László és Karcsyvári Mária Veronika, Fekete András és Szatmári Rozália Erzsébet, Fazekas András és Fűrjén Margit, Terhes József és Berta Éva, Komócsin István és Ságvári Gabriella, Parti Gyula és Vincze Gyöngyi, Miklós János és Szalai Olga, Csamangó Ferenc és Szalai Klára Katalin, Babos Ferenc József és Daday Gyöngyvér házasságát kötötték.

SZÜLETÉS

Dr. Láng Jenő Józsefnek és Szalóki Agnesnek Dóra Virág, Zsóri Péternek és Szabó Mária-nak Tünde, Horváth Sándornak és Urnós Katalinnak Andrea, Suti Istvánnak és Kazán Arannak Szimonetta, Táborosi Zoltánnak és Dobó Evának Attila Zoltán, Buknicz Istvánnak és Ipacs Katalinnak Attila, Gyöngyösi Mihály Györgynek és Özcsi Évának Rita, Szőke Lajosnak és Bánáti Mártának Rita, Ball Eze-kielnek és Takács Magdolnának Edina Éva, Pakati Ferencnek és Bús Erzsébetnek Dávid Miklós, Ruttkay Lászlónak és Füz Idá-nak Marianna Agnes, Hajdú Istvánnak és Komócsi Rozáliának Hajnalka, Lévai Tibornak és Molnár Erzsébetnek Szilvia, Szilvovicsa Bélának és Pópoly Mária Margitnak Gábor István, Zádori Ferenc Antalnak és Vincze Juliannának Róbert Ferenc, Molnár Sándornak és Lovas Erika Rozáliának Erika, Hannus Istvánnak és Szendi Zsuzsannának Márton, Sitkei Józsefnek és Szakál Rozáliának Agnes Edina, Tanács Károlynak és Baricz Andrea Anikónak András Zoltán, Pálvölgyi Péter Jánosnak és Hódi Veronikának Rita, Király Istvánnak és Hévész Gyöngyének Gyöngyi, Novák Ferenc Imrénének és Juhász Mária-nak Mariann, Köröm Sándornak és Gedai Mária-nak Zita, Széll Lukácsnak és Varga Erzsé-

A természet szerelmese

Nehéz belenyugodni, hogy Homoki Nagy István filmíró, filmrendező és operatőr, a természet szerelmese nincs többé!

Dunántúlon, Csákváron, s a Vértes-hegységben találkoztam vele, a már akkor is híres, Kossuth-díjas természetrajongóval...

Úgy érzem, hogy egy kicsit előbből kell kezdenem, s gombolygatnom az emlékezés fonálát. Csákváron vellem együtt tanított Szabó László tanár és ornitológus, a későbbi Hortobágyi Nemzeti Park természetvédelmi főfelügyelője, természetimádó barátom, akit itt is nyugodtan nevezhetek a továbbiakban Szabó Lacinak.

Szabó Laci már közel 20 évvel ezelőtt 5 napos tanítási hétélt tanított, Pénteken, tanítás után felhúzza a turistaöltözetét, hátára vette a hátizsákot, benne az elmaradhatatlan famászócípővel, nyakába akasztotta fényképezőgépét, s elindult gyalog, s mikor hogy — országot járni, de hétfőre mindig előkerült. Nála pontosabb tanárt alig ismertem. Járta a hegyet, a völgyet, ismert és ismeretlen helyet és helyeket, figyelte a madarak s a folyton fényképezett, s így összegyűlt neki már akkor több mint 10 ezres diafilmgyűjteménye...

Egyszer megáll az iskola előtt egy hatalmas Cadillac, majd egy kicsivel később, utána egy hatalmas teherautó, rajta baromfiszállító ketrecekkel.

Homoki, feleségével együtt bejött az iskolába. Szabó László tanárt kereste, s elmondta, hogy a Duna melletti kis faluba mennek, ahol elővarjú-vadászatot kívánnak rendezni. Éppen tanítási órán volt Szabó Laci, s így beszédbe elegyedünk. Az ember előben ritkán lát Kossuth-díjas művészt, főleg olyat, akinek annyi híres és kitüntetett filmje lenne, melyért gyermek és felnőtt egy rajongott volna...

A beszélgetésből kitűnt, hogy a kicsi varjú befogására, beidomításra és film szerepre várnak majd egy leendő filmben. Az ismeret-ségből egy egyszerű, de nagyszerű, szerény, megelégedett, biztonságot és hatá-

rozottságot sugárzó ember portréja bontakozott ki.

Az órák vége lett, Szabó Laci is előkerült, s kiderült, hogy nemcsak beszélni akarnak vele, hanem magukkal is szeretnék vinni, mert az már előkészítette lenn a Duna mentén a varjúvadászatot...

Mit volt mit tenni — Szabó Laci elment Homokiék-kal, én pedig bementem Lacit helyettesíteni — egy feltétellel, hogy majd, ha hazajön, elmeséli a varjúvadászt. S így is történt.

— Mire leértünk a Duna melletti kis faluba, akkorra éppen vége lett a tanításnak. Az iskola tanulóinak apraja-nagyja nagy rivalgással várt bennünket. Minden gyermek hazament. Megebedelt, átvitt, s szatyorral, garabollyal, kis zsákocskával hamarosan, futva meg is érkezett az erdő szélére, ahol már minden készen várta, hogy kezdetét vegye a varjúvadászat. Volt ott rendőr, tűzoltó, orvos és mentő... no és Homokiék személyzete.

Egy varjú befogásáért 10 forintot kaptak a gyermekek, s azok, a még önállóan enni nem tudó kisvarjak is a gyermekeké lettek, melyek nem voltak alkalmasak arra, hogy filmstárt neveljenek belőlük. Homoki mindent filmre vett. A feleségével együtt kiválasztották a jól maszó gyermekeket; azok választottak maguknak olyan társat, akik a fészekből kipottyant kisvarjút vagy a levegőben elkapták, vagy a földre esés-szállás után addig zavarászták, amíg meg nem tudják fogni.

A gyermekek csatasorba állva megröhamozták az erdőt. A mászók rázták a fát — fenn a legcsúcson, a varjúfészkek alatt. A kisvarjúk egymás után potyogtak ki a fészkekből. A fogók elkapták őket, vitték a ketrecekhez, s nevük mellé odaerült a strigula. A filmszerepre nem alkalmas, kis fekete madarak belekerültek a szűrőokba és garabolyokba...

Le a fáról — fel a fára! Az ég fekete volt a károgó csapkodó, a fiókákat feltöltő öreg varjúcsapatból. Homoki kamerája pörgött és kattogott égre nézve vette film-

szalagra a gyermekek háborúját a varjúkkal, a varjúkért.

Szakadt a nadrag, tört a gally, potyogtak, szállodtak a fekete, esetlen kis madarak — némelyik néhány száz méter után ért csak földet, s a földi fogó fejét magasba tartva — szemével követve az áldozatot — sokszor hasraesett, gallyban, gyökérben megbotolva...

Ótszáz varjúra volt szükség a filmhez, de 700-at fogtak be — számítva arra is, hogy amelyik megütötte magát, s amelyik gyenge és macakos... nem kerül kamera elé újra...

Mire esteledett, a vidám gyermekcsapat befejezte a filmsztárjelölt-fogást. Hoszszú sorban álltak az erdő széli pénztárnál — kócosan, szakadt ingben és gatyában, mezítláb, de mosolyogva. Homoki egy-egy gyermek fejét meg-megsimogatta, akik boldogan gyűrtek zsebbe a varjúvadászati kapott forintokat.

Aztán még szintén eredeti helyszínen, a Vértes hegyei között játszódó „Sasfészek” című filmje forgatásánál találkozott vele, a végtelen türelmű, optimista emberrel, aki az állatok nyelvét is oly jól értette, mint az emberekét, aki rajongott a természetért, s szinte imádtat azt, nem tudott nélküle élni.

Ki ne látta volna a „Vadvízország”-ot, a „Kék vércsék erdejében”-t, a „Gyöngyvirágolt lombhullásig”-ot? Ki ne zárta volna szívébe a Pletykát és a Fickót, a vércsét, a solymot, az égő nádast, a rohanó bivalycsordát, a pakászó balatoni halászt, a rókát... és a mindazt-mindazt, amit Homoki Nagy István idomított-tanított, szelídített a kamera elé, hogy oktasson, tanítson, neveljen, megszerettesse a természetet — igazi és háborítatlan valóságában...

Nem muzsikál többé a kamera Homoki kezében, mely napokig, órákig, majd csak percekig néma maradt, mert a vértesi sast idegesítette a kamerazaj, de később megszokta, s tűrte, hogy egy láthatatlan szemű szörnyeteg vegye film- és hangszalagra azt a 30 méteres, imbolygó állványtorony tetejéről, amit ez a kegyetlen és óriás madár mivel, de mint szülő végtelen szeretettel neveli gyermekeit...

Homoki Nagy István, mint művész, mint ember sokat tett a természet megszeretetéséért, hisz' megszállott módjára szerette azt.

F. Rácz Sándor

Pályatársai, tisztelői és hozzátartozói kísérték utolsó útjára tegnap, szombaton, a Farkasréti temetőben Homoki Nagy István Kossuth-díjas érdemes művészt, a magyar természetfilm egyik megalkotóját, a műfaj nemzetközi tekintélyű mesterét.

A Kulturális Minisztérium filmfőigazgatósága, a Magyar Film- és Tévéművészek Szövetsége és a Magyar Filmgyártó Vállalat nevében György István, a Magyar Film- és Tévéművészek Szövetségének szakosztályvezetője mondott búcsúbeszédet.

A sirnál az egykori pályatársak nevében Schuller Imre operatőr búcsúzott az elhunytól. Homoki Nagy István sirját elborították a kegyelet virágai.

Jiddis népdalgyűjtemény

Jiddis népdalgyűjteményt adott ki a Berlini Új Zenei Kiadó. A gyűjtemény — André Asriel feldolgozásában — 16 szerelmi dalt tartalmaz. A kiadó tervei között szerepel ugyancsak jiddis iparosdalok, majd gyermek- és bölcsődalok sorozatának a közrebocsátása.

Szeged a hazai lapokban

1979./51.

KÖVESDI Pál: Fizika a szegedi tanárképző főiskolán. Fizikai Szemle, augusztus. Bemutatjuk — Fongrácz Lajos. Repülés, november. [A szegedi repülőklub tagja. Fényképekkel.] KOHEGYI Mihály: Mórától Móról. — A kötetet összeállította: Megyer Szabolcs. Forrás, december. [Könyvismertetés.] Javultak az orvosképzés feltételei Szegeden. Orvosegyetem, dec. 3. [ALBERT Mária] (a. m.): Szeged — Anna Bolena. Pesti Műsor, dec. 13-19. [Donizetti operájának előadásáról. Fényképekkel.] Uj vírtorony Szegeden. Magyar Hírlap, dec. 13. [A rókusai városrészben.] Szeged, — KÖZAL-központ épül. Magyar Hírlap, dec. 14. [Ujszegeden.] DEÁK András: Az alkoholtól — a nagyfal tanácskozás után. — Beszélgetés dr. Gajdócsi Istvánnal, az országgyűlés jogi bizottságának elnökével. Népszava, dec. 14. [Automatikusnak húzzák ki a gyufát... Népszava, dec. 14. [A Szegedi Gyutaggyárról.] [GELLERT József] G. J.: Kilenvenéves a szegedi „Hazánk” munkácskorus. Magyar Vasutas, dec. 15. HEGEDÜS Ferenc: A vonatfékező fia. Magyar Vasutas, dec. 15. [Domonkos János, a szegedi

szemle

igazgatóság műszaki főintézője. Fényképekkel.] Szegeden. — Egysemélyes színház. Esti Hírlap, dec. 17. [Dorfer és Zettel; Josef Lang, cs. és kir. hóhérs c. monodráját Kovács János adta elő.] Szegeden is. — Bűnteték a „közívókat”. Hétféli Hírek, dec. 17. [Tilos a köztérletlen való itatolás.] Tanácskozás Szegeden. — A mezőgazdaság jövő évi feladatai. Magyar Hírlap, Magyar Nemzet, dec. 18. Zsákok Szegedről. Magyar Hírlap, dec. 19. [A kenderfonógyár-ból.] Dolgozik a szegedi olajmező számítógéppontja. Népszabadság, Magyar Nemzet, dec. 19. HALÁSZ Miklós: Szeged. — Bank bűn. Pesti Műsor, dec. 19-26. [Az Erkel-opera előadásáról. Fényképekkel.] Raktárban a termés. — Csöbög a szegedi paprika. Magyar Hírlap, dec. 20. [Három hónap alatt befejeződött a paprika szárítás-a.]

VÁGÓ Judit: A dorozsmai nagy család. Képes Ujság, dec. 22. [A tizenhat gyermekes Farkas családról. Fényképekkel.]